

Programa de l'assignatura

**<INTERVENCIÓ EDUCATIVA EN ELS
PROBLEMES DE CONDUCTA>
(1233)**

<Patrícia Ferrà Coll>

Curs: 2012 - 2013
Tipus d'assignatura: Obligatòria
Duració: Primer Quadrimestre
Nombre de crèdits: 4.5

ÍNDEX

1. Introducció general a la matèria.....	2
2. Objectius generals	4
3. Estructura dels continguts de l'assignatura	6
4. Metodologia de treball	8
5. Temporalització de l'assignatura	8
6. Criteris d'avaluació	9
7. Observacions o d'altres qüestions a afegir	10
8. Bibliografia.....	13
8.1. Bàsica	13
8.2. General.....	13

1. Introducció general a la matèria

De què parlam quan parlam de “problemes de conducta”? Un gest, una frase, un moviment o una acció... o una combinació d'aquests són conductes observables. Certes conductes soLEN preOCUPAR a la societat, per la seva CAPACITAT d'ALTERAR l'ordre social; són les conductes agressives, impulsives, certes conductes adictives, etc. d'altres conductes preOCUPEN menys a la societat però comporten un alt grau de sofriment en les persones que les pateixen, són les conductes passives, depressives etc.

Sovint entenem per “conducta” la conducta manifiesta, és a dir, la conducta observable per part d'un observador extern. Massa sovint, cometem l'errada de fixar-nos sols en la conducta manifesta o observable, però aquesta és inseparable de la cognició (el pensament) i de la resposta fisiològica (corporal). Aquestes dues darreres es relacionen amb el que soLEM denominar sentiments i emocions. Tota emoció ens predisposa per a una determinada acció. Si observem un nin petit veurem clarament que l'emoció, com per exemple la ira o la por, està lligada a l'accio. Per aquest motiu, al llarg d'aquesta assignatura estudiarem tècniques d'intervenció que ens permetran incidir en aquests diversos factors.

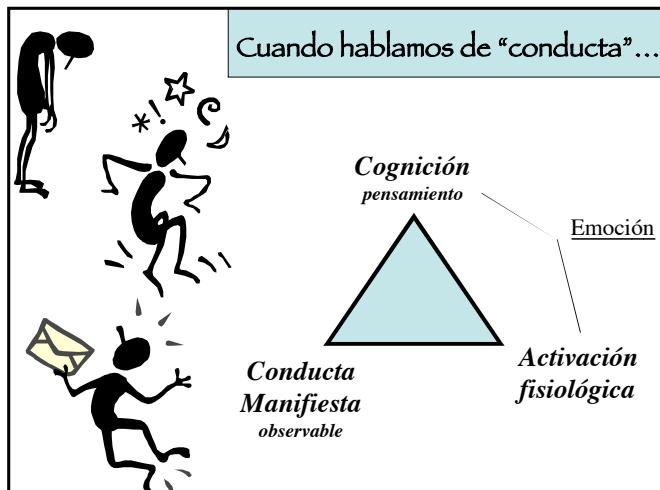
Imaginem a un adolescent molt enfadat amb el seu educador-tutor, l'al.lot surt de la sala cridant-li i pegant una portada. Aquesta conducta observable és inseparable dels seus pensaments, de la resposta fisiològica que experimenta i de l'emoció que, globalment, sent. La cognició d'aquest adolescent just abans o durant la conducta comentada pot centrar-se en la injustícia que creu que li fan. Els seus pensaments podrien ser, per exemple: *“No puc més!, estic fart d'aquest educador!... fart de sermons i normes estúpides! No en tenc la culpa d'aquesta baralla, en Joan m'ha provocat!”*. Simultàneament, el nostre adolescent podria ser conscient d'alguns canvis fisiològics que accompanyen aquesta conducta: calor, acceleració del ritme cardíac, respiració més ràpida i superficial, augment de la tensió muscular en algunes zones com les espalles o la mandíbula, etc. Finalment, podria ser més o menys conscient de que, realment, està molt enfadat, que sent una gran ràbia i frustració.

Ara bé, la situació que acabam de descriure és un tall transversal en la història d'quest al.lot. Per poder-lo entendre i intervenir necessitam un coneixement més profund de la seva història i del seu context ecològic actual. Aquests ens permetran adoptar una perspectiva longitudinal (complementària de la “transversal”), ajudant-nos a entendre els múltiples condicionants de la seva conducta (que es troben tant en el passat com en el present). L'assignatura *d'Intervenció Educativa sobre els Problemes Fonamentals de Desadaptació Social* ens donà algunes claus i teories importants per a aquesta comprensió. Proposo a l'alumna o alumne que revisi el tema 1 d'aquella assignatura (codi 1226), perquè és una base fonamental del que estudiarem a continuació.

Si així entenem la conducta, és evident que una bona intervenció socioeducativa sobre els problemes de conducta ha de disposar d'estratègies i

tècniques d'intervenció dirigides a treballar, tant la conducta manifesta, com el pensament, l'activació fisiològica i les emocions. Tots aquests són elements inseparables que interactuen contínuament en cada instant de la nostra vida elements inseparables, i que han de ser considerats de forma integrada.

En el gràfic 1.1 queden representats aquests elements que trabbarem al llarg d'aquesta assignatura.

Pensem un instant en l'educador-tutor coprotagonista de l'escena anterior, que reb la portada de l'adolescent. Enfront d'aquesta conducta de l'educand, l'educador també podria manifestar la seva ràbia amb una resposta cognitiva, fisiològica i emocional semblant, amb unes emocions (impotència i ràbia) tan fortes que utilitzàs de forma impulsiva l'amenaça i el càstig desproporcionat (entre altres). Ara bé, un educador format i amb experiència podria transformar aquesta resposta en una altra més adequada:

- La cognició de l'educador podria centrar-se en la consciència que s'està posant nerviós i necessita relaxar-se, així com en l'intent de comprendre la conducta de l'educand sense jutjar-lo ni etiquetar-lo. Certs pensaments positius podrien ajudar a l'educador a afrontar una situació educativa com la descrita anteriorment de forma més adequada: *"M'estic posant nerviós, vaig a respirar profundament dues vegades i afliuir les espalles... Què li passa avui al Joan?..."*
- En aquest cas, la resposta fisiològica seria la de relaxar els músculs que s'acaben de tensar i respirar pausadament.
- Finalment, l'educador podria tenir la consciència d'estar tranquil i relaxat per donar la resposta educativa oportuna.

Fixem-nos que esteim xerrant dels mateixos factors o components de la conducta que en el cas de la resposta de l'adolescent (conducta manifesta, cognició, resposta fisiològica i emoció).

El treball diari de l'educador social li exigeix el domini d'allò que pretén ensenyjar a l'educand (per relacionar-se amb aquest): autocontrol, assertivitat, habilitats socials, estratègies de resolució de conflictes... D'altra banda, l'educador ensenya amb el seu exemple més que amb qualsevol altre recurs.

Per tant, quasibé tot el que treballem en aquesta assignatura tendrà una doble finalitat: seran recursos per a utilitzar directament en la relació educador-educand, així com per ensenyar als educands amb problemes de conducta.

Tot el que estudiem a nivell teòric no tendrà cap sentit si no ens esforçam (sense forçar) per dur-ho a la pràctica, per experimentar-ho, sense prejudicis i amb infinita cura i respecte cap a les persones –inclosos noltros mateixos-. Com en tots els aprenentatges nous, inicialment, ens sentim poc hàbils i ens du un temps integrar els diversos elements en el nostre bagatge personal, fins que una determinada tècnica es converteix en un recurs real, eficaç i espontani. D'altra banda, una de les dificultats més grans és arribar a discriminar en quins moments i circumstàncies és adequat utilitzar determinats recursos i no altres.

Ens cal observar, sentir, les relacions humanes que ens envolten, com pensa la gent, com actua, com se sent, com respon... i com ho feim noltros mateixos... observar sense judicis. És a dir, no em refereixo a una mirada que etiqueta aplicant una teoria, no em refereixo a una mirada que disseciona la realitat i a les persones perdent la perspectiva global. Parlo d'una mirada desperta, intuïtiva, humil, oberta i càlida, que accepta i parteix del que hi ha (honestament) i intenta comprendre la realitat amb tota la seva complexitat. Pens que la intervenció, que a vegades haurà de ser clara, ferma i relaxada, també hauria de fonamentar-se en i ser objecte de la mateixa mirada.

2. Objectius generals

Els objectius generals a assolir amb la docència d'aquesta assignatura són els següents:

Crèdits teòrics:

- Entendre l'origen multifactorial dels problemes de conducta, sensibilitzant a l'alumne sobre el caràcter adquirit i, per tant, susceptible de modificació, de la conducta interpersonal, així com dels límits de la nostra intervenció.
- Conèixer els principals grups de tècniques utilitzades en la intervenció educativa en els problemes de conducta.
- Introduir a l'alumne en la teoria de la resolució de conflictes interpersonals i sensibilitzar-lo sobre la importància de la comunicació en aquesta.
- Conèixer estratègies i tècniques de diversa naturalesa (afectives, cognitives, conductistes, introspectives...) útils per a la intervenció amb persones socialment conflictives.

Crèdits pràctics:

- Practicar tècniques de diversa naturalesa (afectives, cognitives, conductistes, introspectives...) útils per a la tasca de l'educador social.
- Introduir a l'alumne en la pràctica de la resolució de conflictes interpersonals.
- Fomentar el desig de seguir aprenent i experimentant amb diverses tècniques, sempre des del principi bàsic d'un respecte profund cap a les persones.
- Potenciar l'autoconeixement de l'alumne com a prerequisit bàsic per a la bona intervenció socioeducativa.
- Vivenciar actituds essencials per educar, molt més importants que totes les tècniques estudiades.

3. Estructura dels continguts de l'assignatura

1.-L'escolta activa

- 1.1.-Les 12 típiques
- 1.2.-Què és i com s'aplica l'escolta activa
- 1.3.-Dificultats i riscs de l'escolta activa

2.-L'entrenament en habilitats socials (EHHSS) i l'assertivitat

- 2.1.- Què són les habilitats socials? Com les aprenem?
- 2.2..-Models teòrics en els que es fonamenta l'estudi de les HHSS
- 2.3.-L'assertivitat. Característiques de la conducta assertiva, agressiva (directa i encoberta) i inhibida.
- 2.4.-Tipus de respostes assertives
- 2.5.-La confrontació com a estratègia d'intervenció socioeducativa i terapèutica.
- 2.6.-Entrenament en Habilitats Socials

3.-Pensaments deformats

- 3.1.-Què són els pensaments deformats?
- 3.2.-Tipus de pensaments deformats de McKay y cols.
- 3.3.-Tècniques de reestructuració cognitiva dels pensaments deformats de McKay y cols..
- 3.4.-Les distorsions de pensament i els problemes de conducta

4.-Substrat biològic de les emocions i maneig de la ira

- 4.1.-La biologia de les emocions:
  - 4.1.1.-El sistema nerviós
  - 4.1.3.-Altres components de la resposta agressiva,
  - 4.1.4.-Alteracions en els sistemes responsables de la conducta agressiva.
- 4.2.-Com manejar els "rampells"?
  - 4.2.1.-La corba d'hostilitat i l'empatia (contenció emocional)
  - 4.2.2.-“Tallar” la conducta agressiva
  - 4.2.3.-Contenció física

5.-Coneixement d'un mateix i autocontrol

- 5.1.-Coneixement d'un mateix
  - 5.1.1.-Alguns aspectes essencials per a la relació terapèutica
  - 5.1.2.-La tècnica d'enfocar
  - 5.1.3.-La projecció
- 5.2.-Autocontrol
  - 5.2.1.-Concepte i tipus d'estratègies
  - 5.2.2.-La relaxació: Concepte i tipologies. La relaxació de Jacobson, la respiració, el moviment i la imaginació.
  - 5.2.3.-Entrenament autoinstruccional. Els pensaments d'afrontament.
  - 5.2.4.-Algunes tècniques concretes d'autocontrol: tècnica del semàfor, tècnica de la tortuga, temps mort (parada d'emergència).
  - 5.2.5.-Crítica de la catarsí.

5.3.-Estil de vida, coneixement d'un mateix i autocontrol

6.-Tècniques de modificació de conducta, tècniques instruccionals i tècniques basades en la interrelació

6.1.-Tècniques de modificació de conducta per incrementar o mantenir conductes adequades

6.2.-Tècniques de modificació de conducta per reduir o extingir conductes inadequades.

6.3.-Tècniques de modificació de conducta per aplicar a un grup

6.4.-Tècniques instruccionals.

6.5.-Tècniques basades en la interrelació

7.-Resolució de conflictes i mediació

7.1.-Concepte de conflicte.

7.2.-La complexitat dels conflictes interpersonals:

7.2.1.-Orígens del conflicte

7.2.2.-Elements que defineixen i condicionen el conflicte

7.2.3.-Formes d'afrontar el conflicte

7.2.4.-El "tercer bàndol"

7.2.5.-L'escalada del conflicte i estratègies d'actuació en cada etapa.

7.3.-El mapa del conflicte

7.4.-Estratègies de resolució de conflictes

7.5.-La mediació: concepte, principis, procediment i errades més freqüents.

4. Metodologia de treball

Per assolir els objectius de l'assignatura exposats prèviament es duran a terme les següents activitats formatives:

La metodologia per al desenvolupament de l'assignatura pretén integrar diversos recursos i activitats per a facilitar la comprensió i l'aprenentatge dels alumnes. Aquesta metodologia es fonamenta en els següents punts:

- a.-Lectura i estudi dels continguts de la matèria a través dels diversos temes on-line de l'assignatura, realitzant les activitats en l'ordre proposat al llarg dels temes.
- b.- Lectura, discussió, estudi i pràctica de llibres i documents.
Lectura obligatòria dels següents llibres:
-*Tu ganas, yo gano* de Cornelius i Faire (matèria d'examen)
-*La resolución de conflictos en el aula* de Porro (entrega comentari crític)
-*Hacia la paz interior* de Nhat Hanh o bé *El poder del Ahora* d'Eckhart Tolle (entrega comentari crític)
- c.- Tutorials individualitzades per aclarir dubtes referent a la matèria.
- d.-Elaboració d'un diari personal d'aplicació de tècniques que reculli un mínim de 50 experiències i/o observacions. Entrega de conclusions sobre el diari i tutoria personalitzada.

5. Criteris d'avaluació

L'avaluació es farà en base a:

Avaluació dels crèdits teòrics:

-Exàmen quadrimestral sobre els continguts de l'assignatura i la seva aplicació pràctica.

Avaluació dels crèdits pràctics:

-Elaboració d'un diari personal d'aplicació de les tècniques estudiades a l'àmbit personal o professional, sobre el qual s'han d'entregar unes conclusions al final del quadrimestre i s'ha de fer una tutoria personalitzada (pot ser telefònica).

7. Observacions o d'altres qüestions a afegir

El diari de conducta

Es un diari d'*observació i d'aplicació de tècniques*, un diari de treball personal/professional que pot ser útil per anar integrant i madurant el contingut de l'assignatura, així com per iniciar-vos en la utilització d'una eina professional bàsica per a un educador social.

Per a què serveix?

-**Per poder reflexionar sobre la pràctica educativa**, sobre l'estat o vivències de l'educand, sobre les estratègies que hem utilitzat amb aquest en una determinada situació, sobre les respostes que hem rebut, sobre impressions i sentiments relacionats amb la intervenció educativa, sobre sensacions, pensaments i sentiments concernents a la relació educativa... i sobre noltros mateixos com a professionals i com a persones.

-**Per veure amb major claretat el nostre procés com educadors**, prenent consciència de la nostra forma de relacionar-nos amb els demés i amb noltros mateixos (com ens tracten, com ens tractam, com tractam als altres, com ens perceben, com ens percebem i com percebem els altres, fins quin punt ens respecten, ens respectam i respectam els altres, ens accepten i acceptam...). És important aprendre a acceptar “el que hi ha”, el que som, el que feim... com son i què fan els nostres educands, el seu entorn i el seu món (família, barri, personalitat...)¹.

-**Per ser conscients de com va canviant la nostra forma de relacionar-nos i d'intervenir educativament** a partir de l'aplicació de determinades tècniques i analitzar per què una tècnica no ha funcionat (no era la tècnica adequada, no era el moment d'aplicar-la, errades en algun aspecte de la seva aplicació, factors que no hem tingut en compte...)

Què és important recollir en el diari?

Observacions sobre com es comporta i com es relaciona **la gent del nostre entorn** a l'àmbit professional i/o personal (com escolta, com defensa els seus drets, com afronta el seus conflictes, quins pensaments deformats té, com expressa no-verbalment el seu estat d'ànim, com i quan es relaxa, com pot

---

¹ “Acceptar” no significa “no hacer nada”, es un punto de partida perfectamente compatible con la actuación l’actuació, de hecho, es una garantía de actuación con más probabilidades de eficacia. La aceptación nos permite ver la realidad tal cual es sense necesidad de disfrazarla y desde una perspectiva más global y abierta. Desde las teorías humanistas se plantea que sin aceptación no es posible el cambio.

estar projectant històries del seu passat en les seves relacions actuals, com s'autocontrola o es descontrola, com expressa llurs emocions, com reforça els demés o com els castiga, com reaccionen a la conducta dels demés, com afecten els seus valors i creences a la seva conducta, com es tracten a ells mateixos, ...

→ observacions sobre com ens comportam i com ens relacionam **noltros mateixos** amb la gent que ens envolta en l'àmbit professional i/o personal (com escoltam, com defensam els nostres drets, com abordam els conflictes, quins pensaments deformats utilitzam, com expressam no-verbalment el nostre estat d'ànim, com i quan ens relaxam, com podem estar projectant històries del nostre passat en les nostres relacions actuals, com ens autocontrolam o descontrolam, com expressam les emocions, com reforçam als demés o com els castigam, com reaccionam a la conducta dels altres, com afecten els nostres valors i creences a la nostra conducta, en quin grau la nostra forma de vida, el nostre dia a dia és coherent amb aquests valors, com ens tractam a noltros mateixos, quin grau de pau i/o malestar intern tenim ...quins efectes té tot això en el nostre voltant).

→ què registram sobre **l'aplicació de les diferents tècniques** que estudiam:
 -descrivim breument la situació
 -anomenam la tècnica/es utilitzada/es (o que veim que haguessim pogut utilitzar)
 -analitzam els resultats o efectes (a curt i a llarg plaç) sobre noltros mateixos i/o potser sobre els altress
 -analitzam possibles encerts i/o errors en l'aplicació de la tècnica, així com tècniques alternatives que haguessin pogut funcionar si en veim
 -deixam oberts interrogants que amb el temps podem anar clarificant (o no) (possibles temes/dubtes a tractar a tutoria).

Sobre quines tècniques feim el diari?

Totes les tècniques que vegem al llarg de l'assignatura. Recomano començar a treballar amb el llibre "Tu ganas, yo gano" des del primer dia fent els exercicis que proposa i elaborant el diari sobre les tècniques que ja es comprenuguin. Així es pot aprofitar molt millor el quadrimestre.

Freqüència

Es tracta d'escriure sempre que ens faci ganes, i, com a mínim, *recollir setmanalment algunes observacions o experiències*. El diari ha d'incloure un **mínim** (com més millor) de 50 observacions i/o tècniques aplicades (amb la data) analitzant els aspectes senyalats anteriorment.

Advertència

Si tenim la sensació que el diari ens fa ser extremadament crítics en sentit negatiu amb noltros mateixos o amb els altres, que ens fa sentir malament, o obsessionar-nos en alguna tècnica...no *l'estam fent servir bé i pot ser contraproductiu*. En aquest cas, podem deixar-lo uns dies i comentar-ho a través d'una tutoria personalitzada (telefònicament o per e-mail).

Com s'avalua:

✗ Una setmana després de l'examen com a data límit s'han d'entregar les conclusions del diari. En tres o quatre fols es tracta de resumir i destacar els

aspectes més significatius del diari analitzant la pràctica de cada una de les tècniques treballades i estudiades a l'assignatura d'una en una (exceptuant les de modificació de conducta que poden comentar-se globament). En un fol a part s'ha de fer un breu comentari de cada un dels tres llibres llegits.

✗ També és obligatòria una tutoria personalitzada en la qual s'ha de dur el diari, al final de l'assignatura, preferiblement ha de ser presencial, encara que si hi ha dificultats pot ser telefònica.

8. Bibliografía

8.1. Básica

- Cornelius, H. i Faire, Sh. (1998). *Tú ganas, yo gano. Cómo resolver conflictos creativamente...y disfrutar con las soluciones.* Madrid: Gaia.
- Nhat Hanh, Th. (2004). *Hacia la paz interior.* Barcelona: Oniro.
- Porro, B. (1999). *La resolución de conflictos en el aula.* Barcelona: Paidós.
- Rosenberg, M.B. (2000). *Comunicación no-violenta.* Barcelona: Urano.
- Tolle, E. (2006). *Un nou món, ara.* Barcelona: Rosa dels Vents
- Ury, W. L. (2000). *Alcanzar la paz. Diez caminos para resolver conflictos en la casa, el trabajo y el mundo.* Barcelona: Paidós.

8.2. General.

- Alcaide, S.M.; Ravenna, A.E. i Guala, M.C. (1998). *Mediación en la escuela.* Homo Sapiens.
- Adam, E. i altres (2003). *Emociones y educación. Qué son y cómo intervenir desde la escuela.* Barcelona: Graó.
- Alemany, C. (1998). *14 Aprendizajes vitales.* Bilbao: Desclée.
- AMANI (Colectivo) (1994). *Educación intercultural. Análisis y resolución de conflictos.* Madrid: Popular.
- Álvarez, A.; Álvarez-Monteserín, M.A.; Cañas, A.; Jiménez, S. i Petit, M.J. (1990). *Desarrollo de las habilidades sociales en niños de 3-6 años. (Guía práctica para padres y profesores).* Madrid: Visor
- Arón, A.M. y Milicic, N. (1992). *Vivir con otros. Programa de desarrollo de habilidades sociales* Madrid: CEPE.
- Arrieta, L. y Moresco, M. (1992). *Educar desde el conflicto* Plan de Formación de Animadores, Bloque 4. Madrid: CCS.
- Asociación Proyecto Hombre (2000). *ENTRE TODOS. Programa de Prevención Escolar y Familiar de la Asociación Proyecto Hombre. Manual de la Familia.* Ministerio del InteriorDelegación del Gobierno para la Plan Nacional sobre Drogas.(Idem *Manual de Profesor*) (Idem *Manual del Alumno*).
- Barés Marticorena, J. (1994). *Quan un recurs es crema ... qualcom teu es crema...bomber.* Alimara, 34: 21-18.
- Barragán, F. (coord.) i altres. (2001). *Violencia de género y Curriculum. Un programa para la mejora de las relaciones interpersonales y la resolución de conflictos.* Málaga: Aljibe.
- Baruch Bush, R.A. i Folger, J.P. (1996). *La promesa de la mediación. Cómo afrontar conflictos a través del fortalecimiento propio y el reconocimiento de los otros* Barcelona, Granica.
- Beane, A. L. (1999). *The bully free classroom.* Minnesota: Free Spirit Publishing Inc.
- Beck, A.T. i Freeman, A. (1995). *Terapia cognitiva de los trastornos de la personalidad.* Barcelona: Paidós.
- Beck, A.T. i altres (1999). *Terapia cognitiva de las dependencias.* Barcelona: Paidós.
- Bernstein, D.A. i Borkovec, Th. D. (1999). *Entrenamiento en relajación progresiva.* Bilbao: Desclée De Brouwer.
- Bisquerra, R. (2000). *Educación emocional y bienestar.* CISSPRAXIS.
- Bleckman, E.A. (1990). *Cómo resolver problemas de comportamiento en la escuela y en casa.* Barcelona: CEAC.
- ✗ Bradshaw, J. (1994, 2000). *Volver a casa. Recuperación y reivindicación del niño interno.* Madrid: Los libros del comienzo.
- ✗ Branden, N. (1995). *Los seis pilares de la autoestima.* Barcelona: Paidós.
- Branden, N. (1997). *Cómo llegar a ser autoresponsable. Hacia una vida autónoma e independiente.* Paidós.
- ✗ Branden, N. (1998). *El arte de vivir conscientemente.* Barcelona: Paidós.
- ✗ Branden, N. (1999). *La autoestima de la mujer.* Barcelona: Paidós.

- Brandoni, F. (Comp.) (1999). *Mediación escolar. Propuestas, reflexiones y experiencias.* Barcelona: Paidós.
- Brooks, R. y Goldstein, (2004). *El poder de la resiliencia.* Barcelona: Paidós.
- Burguet, M. (1999). *El educador como gestor de conflictos.* Desclée de Brouwer.
- Burton, J. (1990). *Conflict: resolution and prevention.* Virginia. Center for Conflict Analysis and Resolution. The Macmillan Press,
- Caballo, V.E. (1993). *Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales* Ed. Siglo XXI de España Editores, Madrid.
- Carbonell, J.L; Peña, A.I. (2001). *El despertar de la violencia en las aulas. La convivencia en los centros educativos.* Madrid: CCS.
- Calcaterra, R.A. (2002). *Mediación estratégica.* Barcelona: Gedisa
- Cardenal, V. (1999). *El autoconocimiento y la autoestima en el desarrollo de la madurez personal.* Málaga: Aljibe.
- Carpena, A. y Aguilera,I. (1998). *Una experiencia en habilitats socials.* Quadern de treball per una immensa minoria. Barcelona: Federació de Moviments de renovació pedagógica de Catalunya.
- Carrasco, T. i Adame, L. (2001). *Habilidades para la vida.* Madrid: Paraninfo.
- ✗ Cascón, P. i martin, C. (1986, 2002). *La alternativa del juego (1). Juegos y dinámicas de educación para la paz.* Madrid. Catarata.
- ✗ Casamayor, G. (coord.) i altres (1998). *Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria.* Graó: Barcelona.
- ✗ Casarjian, R. (1994). *Perdonar.* Barcelona:Urano.
- Castanyer,O.(1997). *La asertividad: expresión de una sana autoestima.* Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Cava, M.J; Musitu, G. (2000). *La potenciación de la autoestima en la escuela.* Paidós: Barcelona.
- Castillo, G. *El adolescente y sus retos. La aventura de hacerse mayor.* Madrid, Pirámide.
- ✗ Cautela, J.R. y Groden, J. *Técnicas de relajación. Manual práctico para adultos, niños y educación especial* Barcelona: Martínez Roca.
- Cerezo Ramírez, F. (1997). *Conductas agresivas en la edad escolar. Aproximación teórica y metodológica.* Propuestas de intervención. Madrid: Pirámide.
- Cerezo, F. *La violencia en las aulas.* Pirámide. ISBN: 84-3681-5416
- Chalvin, M.J. (1994). *Prévenir conflits et violence.* França: Nathan.
- ✗ Cidad Maestro, E. (1988). *Modificación de conducta en el aula e integración escolar.* Madrid: UNED.
- Cleary, Th. (1995). *El arte de la estrategia.* Madrid, Edaf.
- Corsi, J. *Violencia familiar.* Paidós.
- Clemes, H. y Bean, R. (5a. ed., 1995). *Cómo desarrollar la autoestima en los niños* Madrid: Debate.
- Clemes., H. i Bean, R. (1993). *Cómo enseñar a los hijos a ser responsables.* Debate: Madrid.
- Costa, M. i López, E. (1998). *Educación para la salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida.* Pirámide.
- ✗ Costa, M. i López, E. (1991). *Manual para el educador social 1. Habilidades de comunicación en la relación de ayuda.* Ministerio de Asuntos Sociales. Centro de Publicaciones.
- ✗ Costa, M. i López, E. (1991). *Manual para el educador social 2 .Afrontando situaciones.* Ministerio de Asuntos Sociales. Centro de Publicaciones.
- Cunningham, C. i Davis, H. (1998). *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración.* Madrid: Siglo XXI.
- Dan Olweus (1993). *Bullying at school. What we know and what we can do.* Oxford: Blaackwell.
- De la Fuente, J. (1998). *Educación para la construcción personal.* Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Díaz-Aguado,M.J.(1988). *La interacción entre compañeros. Un modelo de intervención psicoeducativa.* Madrid: CIDE.

- DeMiguel, C. y Otros (1996). *La entrevista: Un instrumento de trabajo del profesorado*. Vídeo y guía didáctica. Madrid, Programa de Orientación Psicopedagógica, Consejería de Educación y Cultura de la comunidad de Madrid.
- Devries, R.A. i Pallone De Devries, A. (1995). *Adolescencia. Desafío para padres*. Paidós: Barcelona.
- D'Zurilla, Th. J. (1993). *Terapia de resolución de conflictos. Competencia social, un nuevo enfoque en la intervención clínica*. Desclée de Brouwer: Bilbao.
- Díaz-Aguado, M.J. (1992). *Programa para favorecer la tolerancia en contextos étnicamente heterogéneos*. Madrid, MEC.
- Díaz-Aguado (1996). *Escuela y Tolerancia*. Pirámide: Madrid.
- Díaz-Aguado (1998). *Programas de educación para la tolerancia y prevención de la violencia en los jóvenes*. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Instituto de la Juventud. (Vídeos i manuals).
- ✗ Díez, F. i Tapia, G. (1999). *Herramientas para trabajar en mediación*. Barcelona: Paidós.
- Dowling, E. i Osborne, E. (comp.) (1996). *Familia y escuela. una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles*. Barcelona: Paidós.
- Echeburúa, E. (1998). *Transtornos de ansiedad en la infancia*. Pirámide.
- Elliot, M. (1992). *Bullying. A practical Guide to Coping for Schools*. London: Pitman.
- Elias, M.J.; Tobias, S.E. i Friedlander, B.S. (2000). *Educar con inteligencia emocional*. Barcelona: Plaza i Janès.
- Esteve, J. (1997). *La mejora del clima de la clase y el aprendizaje por cooperación. Materiales para la formación del profesorado*. Valencia: Nau llibres.
- ✗ Faber, A. i Mazlish, E. (2001). *Cómo hablar para que sus hijos le escuchen y cómo escuchar para que sus hijos le hablen*. Barcelona: MEDICI .
- Fabra, M.Ll. (1994). *Técnicas de Grupo para la Cooperación*. Barcelona: Ceac.
- Feldman, J.R. (2001). *Autoestima. Cómo desarrollarla?*. Narcea.
- Fernández-Abascal, E.G.; Palmero, F.; Chóliz, M. i Martínez Sánchez, F. (1997) *Cuaderno de prácticas de motivación y emoción*. Pirámide.
- Fernández, I. (1998). *Prevención de la violencia y resolución de conflictos. El clima escolar como factor de calidad*. Madrid: Narcea.
- Fernández, P. y Melero, A. (1995). *La interacción social en contextos educativos*. Madrid: Siglo XXI.
- Fisas, V. (1998, 2002). *Cultura de paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icaria.
- Fisher, R. (1996). *Más allá de Maquiavelo. Herramientas para afrontar conflictos*. Barcelona: Granica.
- Fisher, R., Ury, W. I Patton, B. (2002) *Obtenga el si : el arte de negociar sin ceder* Barcelona : Edicions Gestió 2000, S.A. ISBN: 84-8088-746-X
- Fleming, D.(1992). *Cómo dejar de pelearse con su hijo adolescente*. Barcelona: Paidós
- Fontana, D. (1989). *La disciplina en el aula. Gestión y Control* . Madrid: Santillana.
- Francia, A. y Fernández, J. D. (1995). *Animar con humor. Aprender riendo, gozar educando Plan de Formación de Animadores. Bloque 4.*; Madrid: CCS.
- Fuentes, P., Ayala, A., de Arce, J.F. i Galán, J.I. (1997). *Técnicas de trabajo de individual y de grupo en el aula. De la teoría a la práctica*. Madrid: Pirámide. ISBN: 84-368-1103-8.
- Galtung, J. (1998). *Tras la violencia, 3R: reconstrucción, reconciliación, resolución. Afrontando los efectos visibles e invisibles de la guerra y la violencia*. Bilbao: Gernika gogoratzu.
- Garaigordobil, M. (2000). *Intervención psicológica con adolescentes*. Madrid: Pirámide.
- ✗ Garaigordobil, M. (2010) *Programa Juego : juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 8 a 10 años*. Pirámide.
- Garaigordobil, M. (2010) *Programa Juego : juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 10 a 12 años*. Pirámide.
- Garaigordobil, M. (2010) *Programa Juego : juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 6 a 8 años*. Pirámide.

- Garaigordobil, M. (2007). *Programa Juego: Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 4 a 6 años*. Pirámide.
- García Fernández, J.A. (1994). *Competencia Social y Currículo*. Madrid: Alhambra Longman.
- García Pérez, E.M y Magaz, A. (1992). *Ratones, Dragones y seres humanos auténticos*. Madrid: CEPE
- Garaigordoil, M. (2000). *Intervención psicológica con adolescentes*. Madrid: Pirámide.
- Gardland, D. (2005). *La cultura del control*. Barcelona: Gedisa.
- Garrido, V. J. (1993). *Técnicas de tratamiento para delincuentes*. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Garrido, V. y Beneyto, M.J. (1995). *El control del agresor sexual: cuaderno personal del interno*. Serrano Villalba.
- Garrido, V. y Gómez, A. (1996). *Pensamiento prosocial: Prevención y tratamiento de la delincuencia y abuso de drogas. Modelo cognitivo*. Madrid: MEPSA.
- Garrido, V.J., Montoro, L.V. (1992). *La reeducación del delincuente juvenil. Los programas de éxito*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- ✗ Garrido, V. (2005). *Manual de intervención educativa en readaptación social. Vol. I Fundamentos de la Intervención*. Valencia: Tirant lo Blanch. (3 exemplars: 1 per no treure i 2 per treure)
- ✗ Garrido, V.; López Latorre, M.J. i Alba, J.L. (2005). *Manual de intervención educativa en la inadaptación social 2. Los programas de pensamiento prosocial*. Valencia: Librería Tirant lo Blanch.
- García, E.M. y Magaz, A. (1992). *Aprendiendo a comunicarme con eficacia. Entrenamiento en habilidades de comunicación asertiva*. Madrid: CEPE
- Gil, F. i León, J.M. (1998). *Habilidades Sociales. Teoría, investigación e intervención*. Madrid: Síntesis.
- Gil, F.; León, J.M. i Jarana, L. (1992). *Habilidades Sociales y Salud*. EUDEMA: Madrid.
- ✗ Girard, K. i Koch, S.J. (1997). *Resolución de Conflictos en las Escuelas. Manual para Educadores*. Barcelona: Granica S.A. ISBN: 84-7577-429-6
- Gobierno Vasco. Fundación de Ayuda contra la Drogadicción. (1993). *Abordaje de problemas asociados al alcoholismo*. MAYORAL.
- ✗ Goleman, D. (1996). *Inteligencia Emocional*. Barcelona: Kairós.
- ✗ Goleman, D. (2007). *Inteligencia Social*. Barceona: Kairós.
- ✗ Goldstein, A.P.; Sprafkin, R.P.; Gershaw, N.J. & Klein, P. (1989). *Habilidades sociales y autocontrol en la adolescencia. Un programa de enseñanza*. Barcelona: Martínez Roca.
- Gómez, M.T.; Mir, V. y Serrats, M.G. (1997). *Propuestas de intervención en el aula. Técnicas para lograr un clima favorable en la clase*. Madrid: Narcea.
- Gómez, A. i altres (2003). *Intervención temprana. Desarrollo óptimo de 0 a 6 años*. Madrid: Pirámide.
- González, E. (Coord.) (1996) *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid: CCS, .
- González, J. (1995). *Educar y prevenir desde la calle*. Madrid: CCS.
- González Portal, M.D. (1992). *Conducta prosocial. Evaluación e intervención*. Madrid: Morata.
- González-Capitel, C. (1999). *Manual de mediación*. Barcelona: Atelier.
- Gootman, M. (1997, 1999). *Guía para educar con disciplina y cariño*. Barcelona: Medici.
- ✗ Gordon, Th. (1997, 2000). *P.E.T. Padres eficaz y técnicamente preparados*. Mexico: Diana.
- Gotzens, C. (1997). *La disciplina escolar*. Barcelona: Horsori.
- Gray, J.A. (1993). *La psicología del miedo y del estrés*. Barcelona, Labor.
- Greenspan, S. i Thorndike Greenspan, N. (1997). *Las primeras emociones. Las seis etapas principales del desarrollo emocional durante los primeros años de vida*. Paidós: Barcelona.
- Grupo Albor (1997). ESCEPI. *Enseñanza de Soluciones Cognitivas para evitar problemas interpersonales. Programa de enseñanza de habilidades sociales y educación en valores para la convivencia*. COHS. Bizkaia.
- Grupo Albor (1999). Avancemos. *Enseñanza de Habilidades Sociales para adolescentes (12-18 años)*. COHS. Bizkaia.
- Gutiérrez Moyano, K (1992). *Aprendo a relacionarme*. Valencia: Promolibro
- Guitart, R. *101 Juegos no competitivos*. Aula.

- Guernika Gogoratuz. Centro de Investigación por la Paz. *Caja de Herramientas*. Gernika.
- Haeussler, I.M. i Milicic, N. (1994). *Confiar en uno mismo: Programa de autoestima*. Madrid: CEPE S.L. ISBN: 84-7869-221-5.
- ✗ Herman, J. (2004). *Trauma y recuperación. Cómo superar las consecuencias de la violencia*. Madrid: Espasa.
- Hernando, M.A. (1999). *Estrategias para educar en valores. Propuestas de actuación con adolescentes*. Madrid: CCS.
- Horno Goicoechea, P. (coord) (1999). *Educa, no pegues. Campaña para la sensibilización contra el castigo físico en la familia. Materiales para la formación*. Save the Children. UNICEF.
- Inglés, C. (2003). *Enseñanza de habilidades interpersonales para adolescentes: programa Peña*. Madrid: Pirámide.
- Jiménez Burillo, F. (2006). *Psicología de las relaciones de autoridad y de poder*. UOC.
- Kazdin, A.E. y Buela-Casal, G. (1994). *Conducta antisocial. Evaluación, tratamiento y prevención en la infancia y la adolescencia*. Madrid: Pirámide.
- Kelly, J.A. (2002). *Entrenamiento de las habilidades sociales*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Kitwood, T. (1996). *La preocupación por los demás*. Bilbao: Desclée de Bower.
- Kolb, B. i Whishaw, I.Q. (2002). *Cerebro y conducta. Una introducción*. Madrid: McGrawHill.
- Kuhn, C. i altres. *Cómo hablar con tus hijos de las drogas y el alcohol*. Barcelona: Paidós.
- Johnson, D.W; Johnson, R.T; Holubec, E.J. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Paidós
- Johnson, D; Johnson, R. (1999). *Cómo reducir la violencia en las escuelas*. Barcelona: Paidós.
- Kelly, J.A. (1992). *Entrenamiento de las habilidades sociales*. Bilbao: DDB
- Knapp, M.L: (1992). *La comunicación no verbal. El cuerpo y el entorno*. Barcelona: Paidós.
- Labrador, F.J. i altres (2001). *Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta*. Madrid: Pirámide.
- ✗ Lantieri, L. I Goleman, D. (2008). *Inteligencia emocional infantil. Ejercicios para cultivar la fortaleza interior en niños y jóvenes*. Madrid: Santillana.
- Latorre, A; Muñoz, E. (2001). *Educación para la tolerancia. Programa de prevención de conductas agresivas y violentas en el aula*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Lederach, J.P. (1994, 1996). *Educar para la paz*. Barcelona: Fontamara.
- Lederach, J.P. (1998). *Construyendo la paz. Reconciliación sostenible en sociedades divididas*. Bilbao: Gernika Gogoratuz.
- Linehan, M.M. (2003). *Manual de tratamiento de los trastornos de personalidad límite*. Barcelona: Paidós.
- Lobato, C. (1990). *Animación de grupos. Aptitud y técnica Documentación y servicio*, 40. Madrid: CCS.
- Lorenzo, M. y Bolívar, A. (Eds.) (1997). *Trabajar en los márgenes: Asesoramiento y formación en contextos educativos problemáticos*. Granada. ICE de la Universidad de Granada.
- Luca de Tena, C. i altres (2001). *Programa de Habilidades Sociales en la Enseñanza Secundaria Obligatoria*. Málaga: Aljibe.
- Machargo, J. (1996). *Programa de actividades para el desarrollo de la autoestima*. Madrid: Escuela Española.
- Macià, A. (1998). *Las drogas: conocer y educar para prevenir*. Madrid: Pirámide.
- Macià, D., Méndez, F.X. i Olivares, J. (1993). *Técnicas de intervención y tratamiento psicológico*. Valencia: Promolibro. ISBN: 84-7986-047-2
- Macià Antón, D. *Un adolescente en mi vida. Manual de Autoayuda para Padres para afrontar con éxito la educación de los hijos*. Pirámide.
- Mckay, M.; Davis, M. y Fanning, P. (1985). *Técnicas cognitivas para el tratamiento del estrés*. Barcelona: Martínez Roca.
- Marshall, W. (2001). *Agresores sexuales*. Barcelona: Ariel.
- Martín, E. (2000). *¿Cómo mejorar la autoestima de los alumnos? 2. Habilidades sociales complejas*. Madrid: CEPE.

- Martínez, A; Marroquín, M. (1997). *Programa "Deusto 14-16". I. Desarrollo de habilidades sociales*. Bilbao: Mensajero.
- Martínez de Murguía, B. (1999). *Mediación y resolución de conflictos: una guía introductoria*. México: Paidós.
- Martínez Guzmán, V. (2001). *Filosofía para hacer las paces*. Barcelona: Icaria.
- Mckay,M y Fanning,P. (1991). *Autoestima. Evaluación y mejora*. Barcelona: Martínez roca.
- Melero, J. (1993) *Conflictividad y violencia en los centros escolares* . Madrid: Siglo XXI.
- Méndez, J. (1998). *El niño que no sonríe. Estrategias para superar la tristeza y la depresión infantil*. Pirámide.
- Menchén, F. (1998). *Descubrir la creatividad. Desaprender para volver a aprender*. Pirámide.
- ✗ Michelson, L. i altres (1987). *Las habilidades sociales en la infancia. Evaluación y tratamiento* Ed. Barcelona: Martínez Roca.
- Miller, W.R. i Rollnick, S. (1999). *La entrevista motivacional. Preparar para el cambio de conductas adictivas*. Barcelona: Paidós.
- Ministerio de Educación y Ciencia. Comunidad de Madrid (1995). *Programa de Prevención de Drogodependencias. (PPD). Materiales de Formación en Prevención de Drogodependencias. Módulo Familias*.
- Ministerio de Educación y Ciencia. Comunidad de Madrid (1995). *Programa de Prevención de Drogodependencias. (PPD). Materiales de Formación en Prevención de Drogodependencias. Módulo Contenidos Generales*.
- Ministerio de Educación y Ciencia. Comunidad de Madrid (1995). *Programa de Prevención de Drogodependencias. (PPD). Materiales de Formación en Prevención de Drogodependencias. Módulo Profesorado*.
- Mitchell, Ch. i Banks, M. (1996). *Handbook of Conflict Resolution. The analytical problem solving approach*. Londres. Pinter.
- Monjas, I. (2000). *La timidez en la infancia y en la adolescencia*. Madrid: Pirámide.
- Monjas, M.I. (1993): *Programa de enseñanza de habilidades de interacción social (PEHIS) para niños y niñas en edad escolar* Valladolid: Casares Impresores.
- Moraleda, M. (1995) *Comportamientos Sociales Hábiles en la Infancia y Adolescencia* Valencia: Promolibro.
- Moreno, F. X.. (2006). *Los problemas de comportamiento en el contexto escolar*. Ediciones universitarias. UAB
- ✗ Morganett, R.S. (1995). *Técnicas de intervención psicológica para adolescentes*. Barcelona: Martínez Roca.
- Muñoz Sánchez, J. y otros (2003). *Las drogas y la delincuencia*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Nhat Hanh, Th. (2002). *La ira*. Barcelona: Oniro.
- O'Hanlon , W. H. i Weiner-Davis, M. (1990). *En busca de soluciones. Un nuevo enfoque en pricoterapia*. Paidós: Barcelona.
- Ortega, R. i cols. (1998) *La convivencia escolar: qué es y cómo abordarla*". *Programa Educativo de Prevención de Maltrato entre compañeros y compañeras*. Consejería de Educación y Ciencia. Junta de Andalucía.
- ✗ Ortega, P.: Mínguez, R. i Gil, R. (1996). *Valores y educación*. Barcelona: Ariel.
- Palmer, P. i Alberti, M. (1992). *Autoestima. Un manual para adolescentes*. Valencia: Promolibro.
- Paniego, J.A. (1999). *Cómo podemos educar en valores. Métodos y técnicas para desarrollar actitudes y conductas solidarias*. Madrid: CCS.
- Pascual, V. i Cuadrado, M. *Educación emocional. Programa de actividades para Educación Secundaria Obligatoria*. CISSPRAXIS S.A. ISBN: 84-7197-692-7
- Peña Gallego, A.I. (2000). *Intervención en la resolución de conflictos en el ámbito educativo* Madrid : Anpe Madrid Sindicato Independiente . ISBN: 84-931822-0-6
- ✗ Pérez, M. i altres (coord.) (2003). *Guía de tratamientos psicológicos eficaces III. Infancia y adolescencia*. Madrid: Pirámide.
- Pérez, M. i altres (coord.) (2003). *Guía de tratamientos psicológicos eficaces I. Adultos*. Madrid: Pirámide.

- Pérez, M.L. i altres (2001). *Afectos, emociones y relaciones en la escuela. Análisis de cinco situaciones cotidianas en educación infantil, primaria y secundaria*. Barcelona: Graó.
- Plaza del Río, F.S. (1996). *La disciplina escolar o el arte de la convivencia*. Málaga: Aljibe.
- Polaino, A. (2004). *Familia y autoestima*. Madrid: Ariel.
- Pope, A.W.; McHale, S.M. & Craighead, W.E. (1996). *Mejora de la autoestima: Técnicas para niños y adolescentes*. Barcelona: Martínez Roca.
- Raich, R.M. (1998). *Anorexia y bulimia: trastornos alimentarios*. Pirámide.
- Renoult, N.B. i Vialaret, C. *Dramatización infantil. Expresarse a través del teatro*. Narcea.
- Roche, R y Sol, N. (1998). *Educación Prosocial de las emociones, valores y actitudes positivas para adolescentes en entornos familiares y escolares*. Barcelona: Blume.
- Rodríguez, R.I. i Luca de Tena, C. (2001). *Programa de disciplina en la Enseñanza Secundaria Obligatoria*. Málaga: Aljibe.
- Rogers, C. (1998). *You know the fair rule. Strategies for making the hard job of discipline and behavior management in school easier*. Melbourne, ACER Press.
- ✗ Rozenblum de Horowitz, S. (1998). *Mediación en la escuela. Resolución de conflictos en el ámbito educativo adolescente*. Buenos Aires: AIQUE
- Román, J.M.; Sánchez, S. i Secadas, F. (1996). *Desarrollo de habilidades en niños pequeños*. Pirámide: Madrid.
- Roberts, A. (1990). *Crisis intervention handbook*. Wardsworth Inc.: Belmont, California.
- Rogers, C. (1975). *El proceso de convertirse en persona*. Paidós: Buenos Aires.
- Ruiz Corbella, M. (coord.) *Educación moral: aprender a ser, aprender a convivir*. Barcelona: Ariel.
- Sáez, P. (1996). *Las claves de los conflictos*. Madrid. Centro de Investigación para la paz.
- ✗ Samalín, N. (1998). *Los conflictos cotidianos con los niños*. Barcelona: Medici.
- Sanmartín, J. (2000). *La Violencia y sus Claves*. Barcelona: Ariel.
- Sanmartín, J.; Grisolía, J.S. i Grisolía, S. (eds.) (1998). *Violencia, televisión y cine*. Barcelona: Ariel.
- Sanmartín, J. (coord.) (2004). *El laberinto de la violencia. Causas, tipos y efectos*. Barcelona: Ariel.
- ✗ Sastre, G. i Moreno, M. (2002). *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional. Una perspectiva de género*. Gedisa.
- ✗ Sedó, C. (1999). *Treballant com a educador social*. Pleniluni.
- Segura, M; Arcas, M; Mesa, J. *Programa de competència social. Decideix. Volum I i II*. Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament.
- Segura, M; Expósito, J; Arcas, M. *Programa de competència social. Habilitats cognitives. Valors morals. Habilitats Socials*. Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament.
- ✗ Seminario de Educación para la Paz Asociación Pro Derechos Humanos. (1990, 2007). *La alternativa del juego (2). Juegos y dinámicas de educación para la paz*. Madrid: Catarata.
- Serrano Pintado, I. (1996). *Agresividad infantil*. Madrid: Pirámide.
- Sharp i Smith (1994). *School Bullying Insights and Perspectives*. London, New York: Routledge.
- Sharp i Smith (1994). *Tackling Bullying in your school. A practical handbook for teachers*. London, New York: Routledge.
- ✗ Schrumf, F.; Crawford, D.K. i Bodine, R.J. (1997). *Peer Mediation. Conflict Resolution in Schools. Program Guide*. Illinois: Research Press.
- Simon, P. & Albert, L. (1989). *Las relaciones interpersonales. Ejercicios prácticos y fundamentos teóricos*. Biblioteca de Psicosociología 3. Barcelona: Herder.
- Schnitman, D.F. (comp.) (2000). *Nuevos paradigmas en la resolución de conflictos. Perspectivas y prácticas*. Barcelona: Granica.
- Six, J.F. (1997). *Dinámica de la mediación*. Paidós: Barcelona.
- Stewart, S. (1998). *Conflict Resolution. A Foundation Group*. Winchester: Waterside Press.
- Suares, M. (1996). *Mediación. Conducción de disputas, comunicación y técnicas*. Barcelona: Paidós.
- Suares, M. (2002). *Mediando en sistemas familiares*. Barcelona: Paidós.

- Suñol, J. (1995) *Educar a jóvenes de riesgo social* Madrid: CCS.
- Sureda, I. (2001). *Cómo mejorar el autoconcepto. Programa de intervención para la mejora de habilidades socio-personales en alumnos de Secundaria*. Madrid: CCS.
- ✗ Torrego, J.C. (coord)(2000). *Mediación de conflictos en instituciones educativas. Manual para la formación de mediadores*. Madrid: Narcea.
- Train, A. (2001). *Agresividad en niños y niñas. Ayudas, tratamiento y apoyos en la familia y en la escuela*. Narcea.
- ✗ Trianes, M.V. (1996). *Educación y competencia social. Un programa en el aula*. Málaga: Aljibe.
- Trianes, M.V.; Muñoz, A.M. i Jiménez, M. (1997). *Competencia social. Su educación y su tratamiento*. Madrid: Piràmide.
- ✗ Trianes, M.V., De la Morena, M.L. i Muñoz, A. (1999). *Relaciones sociales y prevención de la inadaptación social y escolar*. Málaga: Aljibe.
- Trianes, M.V. i Fernández, C. (2001). *Aprender a ser persona y a convivir. Un programa para secundaria*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Turner, M. (2004). *Cómo hablar con niños y jóvenes sobre la muerte y el duelo*. Barcelona: Paidós.
- Uranga, M. (coord.) (1994). *Transformación de conflictos y mediación como propuesta de desarrollo de educación para la paz en el sistema educativo vasco*. Gernika Gogoratz Centro de Investigación por la Paz.
- Urra, J. (2004). *Escuela práctica para padres*. Madrid: La esfera de los libros.
- ✗ Ury, W. L. (2000). *Alcanzar la paz. Diez caminos para resolver conflictos en la casa, el trabajo y el mundo*. Barcelona: Paidós.
- ✗ Vallés, A. (1988). *Modificación de la Conducta Problemática del Alumno. Técnicas y programas Serie Pedagogía*. Temas Básicos 9. Ed. Marfil.
- Vallés, A. i Vallés, C. (1996). *Las Habilidades Sociales en la escuela. Una propuesta curricular*. EOS: Madrid.
- Villalba, F. i altres (1996). *El derecho a la diferencia. Materiales curriculares para la Educación en Valores. La Tolerancia*. Ministerio de Educación y cultura.
- Villanova Navarro y Clemente (2005). *La inteligencia emocional en adolescentes*. Universidad de Valladolid.
- Vinyamata, E. (1999). *Manual de prevención y resolución de conflictos. Conciliación, mediación, negociación*. Barcelona: Ariel.
- ✗ Vinyamata, E. (coord) (2003). *Aprender del conflicto. Conflictología y educación*. Barcelona: Graó.
- Vopel, K.W. (1997). *Juegos de Interacción para adolescentes, jóvenes y adultos*. CCS: Madrid.
- Wainwright, G.R. (1997) *El lenguaje del cuerpo*. ISBN: 84-368-0338-8.
- Warham, S.M. *Educación primaria y negociación del poder*. Gedisa. ISBN: 8474329515
- Watkins, C. i Wagner, P. (1991): *La disciplina escolar. Propuesta de trabajo en el marco global del centro* Ministeri d'Educació i Ciència. Barcelona: Paidós.
- ✗ Weisinger, H. (1988): *Técnicas para el control del comportamiento agresivo* Barcelona: Martínez Roca.